

NIEUWE ORGANISATIESTRUCTUUR
TOPSECTOR CHEMIE IS EEN FEIT

'WE BESTRIJKEN NU HET HELE CHEMIEVELD'

De Topsector Chemie werkt sinds begin oktober met een nieuwe organisatiestructuur, waardoor bedrijven, universiteiten en kennisinstellingen slagvaardiger kunnen samenwerken bij onderzoek en innovatie. Gerard van Harten, voorzitter en boegbeeld van het Topteam Chemie, is blij met deze structuur waarmee de Topsector nu het hele onderzoeksveld van de chemie bestrijkt en waarbij alle chemiebedrijven aansluiting vinden.

Tekst: Erik te Roller

*Gerard van Harten:
'Onder het motto "laten we
alles in één keer goed doen"
hebben we voor de vier
onderzoekslijnen en één TKI
Chemie gekozen'*

FOTO: PAUL VAN BUEREN

Op 8 oktober zijn de programmeraden, die verantwoordelijk zijn voor de inhoud van het onderzoek in de Topsector Chemie, voor het eerst bijeen geweest om kennis te maken en om door het Topteam Chemie bijgepraat te worden over de nieuwe structuur. Die bestaat uit één TKI Chemie, een gemeenschappelijke TKI Biobased Economy met andere Topsectoren en vier hoofdlijnen voor onderzoek: 'advanced materials', 'chemical nanotechnology & devices', 'chemical conversion, process technology & synthesis' en 'chemistry of life'. Dit vormde meteen de aftrap voor het opstellen van de *roadmaps*, die de raden in het eerste kwartaal van 2015 zullen presenteren. "Deze bijeenkomst was heel inspirerend en heeft ons veel energie gegeven", zegt Gerard van Harten, boegbeeld van de Topsector Chemie.

Beslist het Topteam Chemie uiteindelijk over hoeveel geld er voor elk onderzoek beschikbaar is?

Gerard van Harten: "De programmeraden leggen hun *roadmaps* straks ter goedkeuring voor aan het Topteam Chemie. Maar die heeft geen pot met geld om te verdelen. De afspraak met het ministerie van Economische Zaken is dat NWO en TO2 (de toegepaste onderzoeksorganisaties) met een deel van hun publieke middelen de onderzoeksprojecten financieren van de negen Topsectoren, waaronder die van de Topsector Chemie. Anders dan in het verleden komt het geld niet meer rechtstreeks van EZ, maar loopt het via NWO en TO2. Alleen de TKI-toeslag, een bonus van 25 procent op de bijdrage van bedrijven aan onderzoek, komt rechtstreeks van EZ. Het Topteam Chemie beslist dus niet over de onderzoeksprojecten, maar geeft hierover advies aan NWO en TO2 op basis van de *road-*

maps van de programmeraden."

Oorspronkelijk kende de Topsector Chemie vier TKI's. Werkte dat niet goed?

"Elke TKI was actief op een deelterrein van de chemie, maar samen bestreken zij niet het hele terrein van de chemie. Zo waren 'chemistry of life' en 'chemical nanotechnology & devices' witte plekken op de kaart. Aangezien de chemie de *industry of industries* is was dat geen goede zaak. Voor samenwerking met bijvoorbeeld de Topsector Life Sciences & Health hadden wij niets te bieden. Dat hebben we met de onderzoekshoofdlijn 'chemistry of life' wel, evenals met 'chemical nanotechnology & devices' voor samenwerking met de Topsector High Tech Systems & Materials."

Dat is voor de wetenschap wel belangrijk.

"Ook voor het bedrijfsleven. Sommige ondernemers vroegen aan ons 'waar moet ik aansluiten?' Dat hebben we bij de overgang naar een nieuwe structuur opgelost. We bestrijken nu het hele chemieveld en zijn hierdoor ook goed gepositioneerd om met andere Topsectoren nauwer samen te werken. De intentie is namelijk dat de Topsector Chemie er niet alleen voor de chemie is, maar ook voor de rest van de industrie."

Wat was de aanleiding voor de nieuwe organisatie?

"Dat de EZ-subsidies op basis van onder andere aardgasbaten ophouden te bestaan. Aangezien de technologische topinstituten, zoals het DPI (Dutch Polymer Centre) en het ISPT (Institute for Sustainable Process Technology), die het publiek-private onderzoek sinds jaren coördineren, van deze geldstroom sterk afhankelijk zijn, hebben we een oplossing moeten vinden om met

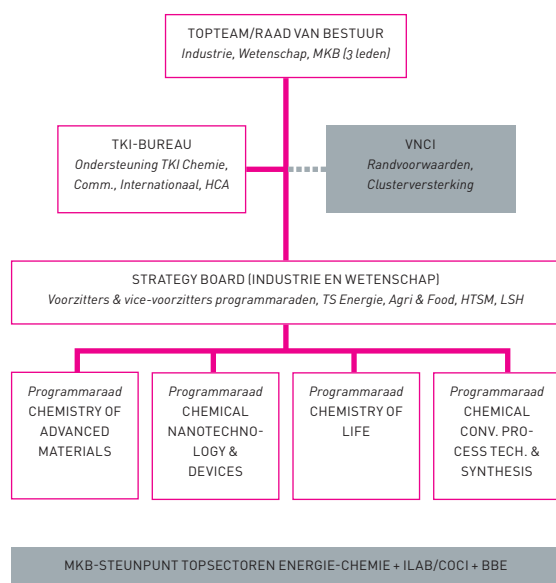
minder middelen zo veel mogelijk publiek-privaat onderzoek te kunnen blijven doen. Tijdens het opstellen van het Transitieplan voor de Topsector Chemie kregen we feedback over de witte plekken op de kaart van de chemie. Onder het motto 'laten we alles in één keer goed doen' hebben we voor de vier onderzoekslijnen en één TKI Chemie gekozen."

Wat gebeurt er met DPI en ISPT?

"De activiteiten van het DPI en ISPT komen waarschijnlijk onder dak bij Centres of Innovation, samenwerkingsverbanden van industrie en universiteiten op bepaalde terreinen van de chemie. Mogelijk vindt het DPI onderdak bij een nieuw centrum voor materialenonderzoek op Chemelot in Geleen, maar dat plan is nog niet uitgekristalliseerd. Overigens zijn DPI en ISPT onafhankelijke stichtingen, waarvan de besturen beslissen wat er op de korte termijn gebeurt. We spreken met deze besturen over hoe de overgang het beste kan plaatsvinden."

Wat is een Centre of Innovation?

"In een Centre of Innovation doen bedrijven, universiteiten en kennisinstellingen voorstellen voor onderzoek, zodat hun thema in de *roadmaps* terechtkomt en er middelen van NWO en TO2 voor het gewenste onderzoek beschikbaar komen. De bedoeling is natuurlijk dat de bedrijven daar zelf ook geld in steken, variërend van 5 procent bij fundamenteel onderzoek tot 50 procent bij sterk toegepast onderzoek. Hiervoor gelden bepaalde spelregels. Het Topteam kan aan zo'n samenwerkingsverband het predicaat Centre of Innovation geven, maar gaat niet over benoemingen en kan ook geen rapportages verlangen, behalve als er onderzoek met publiek geld wordt gedaan."

NIEUWE ORGANISATIE TOPSECTOR CHEMIE

Het Topteam Chemie, dat is aangesteld door de minister van EZ en (met uitzondering van Jasper Wesseling) het bestuur van de TKI Chemie vormt, telt vier leden: hoogleraar Bert Weckhuysen als *chief science officer*, Latexfalt-directeur Bert Jan Lommerts als vertegenwoordiger van het midden- en kleinbedrijf, EZ-topambtenaar Jasper Wesseling als vertegenwoordiger van de overheid en Gerard van Harten, voorzitter van de raad van commissarissen van Dow Benelux, als vertegenwoordiger van het grotere bedrijfsleven. Het bureau van het TKI Chemie, onder leiding van directeur Oscar van den Brink, ondersteunt activiteiten, verzorgt de communicatie voor de Topsector, onderhoudt internationale contacten en organiseert de activiteiten op het gebied van human capital. De programmaraden bestaan uit vertegenwoordigers van bedrijven, universiteiten en kennisinstellingen, zoals TNO en ECN.

Komen mkb-bedrijven ook aan hun trekken?

"Absoluut! Wij zien het mkb als een belangrijke bron van innovatie. Om hen bij innovatie te ondersteunen beschikken we over het MKB Steunpunt, voortgekomen uit het DPI Value Centre, dat zowel voor de Topsector Chemie als de Topsector Energie werkt in zes regio's. Via het MKB Steunpunt kunnen mkb'ers gemakkelijk in contact komen met de juiste onderzoeksgroepen en adviseurs. Het steunpunt onderhoudt ook contact met iLabs aan universiteiten, waar onderzoekers innovatieve ideeën kunnen uittesten, en Centres of Open Innovation (COCI's) op bedrijvenparken, waar startende ondernemers processen kunnen opschalen. Met het MKB Steunpunt erbij kunnen startende ondernemers gemakkelijk hun weg binnen de Topsector vinden. De iLabs en COCI's zijn al langer bestaande initiatieven die we nu in een logische structuur hebben ondergebracht."

In hoeverre zijn bedrijven bij de Topsector Chemie betrokken?

"Ze kunnen rechtstreeks invloed

uitoefenen op de onderzoekskeuzes. De programmaraden bestaan namelijk voor de helft uit vertegenwoordigers van zowel grote als kleine bedrijven en voor de rest uit vertegenwoordigers van de wetenschap en onderzoeksorganisaties. Ook het Topteam Chemie bestaat voor de helft uit vertegenwoordigers van het bedrijfsleven. Verder kent de Topsector Chemie een sectorraad met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, universiteiten en kennisinstellingen. Deze raad fungeert als klankbord en geeft advies over jaarplannen. Het bedrijfsleven is hierin vertegenwoordigd door mensen uit de algemene besturen van de brancheverenigingen VNCI, NRK en VVVF. Het bedrijfsleven is dus in de Topsector zowel inhoudelijk als bestuurlijk goed vertegenwoordigd."

Hoe is de VNCI bij de Topsector betrokken?

"De VNCI is als belangenbehartiger van de chemische industrie een belangrijke partner. Een deel van de sectorraad bestaat uit vertegenwoordigers vanuit het algemeen bestuur van de VNCI, de beleids-

groep Innovatie is nauw betrokken bij de programmaraden en de op te zetten roadmaps, de VNCI coördineert de Human Capital Agenda en de communicatie over de Topsector Chemie en is vertegenwoordigd in de diverse gremia van de Topsector Chemie. Ook coördineert zij samen met het ministerie van EZ, net als vorig jaar, het rondetafelgesprek met de minister van EZ in het kader van clusterversterking en concurrentievermogen."

Zijn de bedrijven nu aan zet?

"Ja, als ze hun behoefte aan kennis en innovatie aanreiken aan het Topteam en de programmaraden, dan kunnen we goede plannen maken in het belang van het bedrijfsleven. Daar is het ook allemaal om begonnen: de Topsectoren zijn er om door innovatie de economie aan te jagen. Of de bedrijven meer in publiek-privaat onderzoek investeren zal blijken als we volgend jaar een nieuw innovatiecontract met EZ opstellen voor 2016 en 2017. Nederland is aantrekkelijk voor publiek-privaat onderzoek, omdat hier veel kennis aanwezig is. Daar kunnen bedrijven goed gebruik van maken." ■